

Qafqazın səma-
qsında bərəq vur-
ran günəş Mərkəzi
Asiyanın ucsuz-bu-
caqsız çöllərində do-
ğan eyni nurun dava-
mıdır. Azərbaycanın
Xəzərlə cılvelənən tarixi
Özbəkistanın Səmər-
qəndlə, Buxara ilə yazı-
lan dastanlarıyla qovu-
sında burada sadəcə
diplomatic münasibətlər-
dən deyil, ruhların birli-
yində danışmaq gərək
olur. Azərbaycan və Özbə-
kistan yalnız coğrafi cə-
hətdən deyil, həm də mə-
nəviyyat baxımından qar-
daşdır. Bu iki xalqın dilində
eyni sözlər piçıldayı, musi-
qisində eyni sazin, dutarın,
tanburun səsi titrəyir. Mu-
ğamla maqom, aşıqla baxşı,
dastanla doston min illerin
yaddasını bölüşür. Bakı səh-
nəsində özbek rəqqasəsinin
zərif hərəkətləri, Daşkənd
səhnəsində isə Azərbaycan
muğamının dərin sədaları bir-
leşərək ruhlara toxunur.

Azərbaycan ilə Özbəkistan tarixi, dini, mədəni əlaqələr baxımından bir-birinə yaxın ölkələrdir. Elmi-ədəbi və mədəni əlaqələr çoxəsrlik tarixə və böyük ənənələrə malikdir. Bu gün Azərbaycan və Özbəkistan prezidentlərinin siyasi iradəsi ilə mədəni əlaqələr daha da genişlənməkdədir. İbn Sina, Xərəzm, Buxari və Uluqbeyin əsərləri qədim zamanlardan Azərbaycanda həmişə böyük marağa səbəb olmuşdur. Eyni zamanda, Nizami, Xaqani, Nəsimi və Füzulinin əsərləri Özbəkistanda həmişə oxunmuş və rəğbətə qarışılmışdır. Türk dilində "Xəmsə" yaratmış dahi şair Əlişir Nəvaiyi özbek ədəbiyyatının rəmzi kimi qəbul etmişik və əsərlərinin sevə-sevə oxumuşuq. Ortaq tarixi, dini və mədəniyyəti bölüşən, eyni soykökə malik olan xalqlarımız arasındaki əlaqələrin tarixi qədim köklərə söykənir.

Mədəni əlaqələr sovet dövründə də davam etmişdir. Xüsusilə, Azərbaycan və Özbəkistan dövlət müstəqilliklərini bərpa etdikdən sonra iki dövlət arasında tarixin ağır sınaqlarından çıxmış bağlar daha da möhkəmlənərək inkişaf etmiş və bugünkü seviyyəyə çatmışdır. Hər iki xalq bir-birinin mədəniyyətindən bəhrələnib və inkişafına təsir göstərib. Ulu Öndəri Heydər Əliyev də özbek xalqına böyük sevgi ilə yanaşırı. Onun Şəref Rəşidov, İslam Kərimov ilə dostluğunu münasibətlərimizin bugünkü inkişafının təməlini qoyub. 1979-cu ildə Azərbaycanda keçirilən Özbəkistan SSR ədəbiyyatı və incəsənəti günlərinin davamı olaraq 1980-ci ilin iyundan Özbəkistanda Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti günləri keçirilib.

Ölkələrimiz arasındaki mədəni əlaqələrdən danişarken görkəmli özbek şairi və tərcüməçişi Osman Qoçqarın Azərbaycan ədəbiyyatından tərcümələri də qeyd olunmalıdır. Onun Mirzə Cəlil Məmmədquluzadə, Mirzə Ələkbər Sabir, Məhəmməd Hadi, Hüseyn Cavid, Cəfər Cabbarlı ("Od gəlini", "Sevil", "1905-ci ildə" pyesləri) və başqa klassiklərimizdən, xüsusən Hüseyn Cavidin "İblis", "Əmir Teymur", "Şeyx Sənan" kimi əsərlərinin tərcümələri özbek ədəbi mühitində böyük rəğbətə qarışılıb.

Bu dövrə Azərbaycan-özbek ədəbi əlaqələri Nizami irsinə özbek klassik şairlərinin məhəbbəti üzərində daha da möhkəmlənib. Eyni zamanda, XV əsrənən sonra Nəvainin

Qardaşlıq körpüsü: **Azərbaycanla Özbəkistan arasında** **mədəni əlaqələr tarixi bağlılara söykənir**

əsərlərinin Azərbaycan ədəbiyyatına, o cümlədən Füzuli, Kişvari kimi nəhəng Azərbaycan klassiklərin yaradıcılığına təsiri çox olub.

2010-cu ilin sentyabrında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Özbəkistana rəsmi səfəri zamanı tərəflər dilimizin, mədəniyyətimizin, Azərbaycan və Özbəkistanın birmənalı şəkilde qurur duyduğu mənəvi dəyərlərin ümumiliyini qeyd ediblər. Özbəkistan Prezidenti İsləm Kərimov dövlətlərimiz və xalqlarımız arasında mədəni əlaqələre toxunaraq bildirib: "Daşkənd və Bakı şəhərlərində dahi əcdadlarımız Nizami Gəncəvi və Əlişir Nəvainin abidələrinin açılması, Azərbaycan paytaxtında küçələrdən birinə dünən şöhrətli astronom Mirzə Uluqbeyin adının verilməsi azərbaycanlılar və özbeklər arasında qarşılıqlı maraqlın, tarixən mövcud olan qarşılıqlı hörmətin parlaq nümunəsidir".

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev isə ölkələrimiz arasında əlaqələrin, xüsusiədə humanitar sahədə əməkdaşlığın əhəmiyyətini öncə çəkərək qeyd edib: "Biz ölkələrimiz arasında humanitar əməkdaşlığı çox yüksək qiymətləndiririk. Bu, tamamilə tebiidir, çünki xalqlarımız qardaş xalqlardır, yaxın xalqlardır. Biz özbek ədəbiyyatını, musiqisini, mədəniyyətini çox sevirik. Yəni, bular sizin üçün olduğu kimi, bizim üçün də əziz və doğmadır". Səfər çərçivəsində Daşkənddə Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdində Heydər Əliyev adına mədəniyyət mərkəzinin açılışı olub. 2017-ci ildə Özbəkistanda fealiyyət göstərən Beynəlxalq Babur Fondunun Azərbaycan bölməsi yaradılıb. 2020-ci il fevralın 17-də isə bölmənin nəzdində Əlişir Nəvai adına Ədəbiyyatşunaslıq Mərkəzi açılıb.

Azərbaycan mahnları Özbəkistanda olduqca məşhurdur. Özbəkistanda yaşayan azərbaycanlılar bu ölkənin elminə və mədəniyyətinə töhfələrini verirlər. Təsadüfi deyil ki, 2022-ci il avqustun 30-da mədəni əlaqələrin inkişafında xidmətlərinə görə məşhur Azərbaycan əsilli özbek müğənnisi Nəsibə Abdullayevaya Azərbaycanın "Xalq artisti" fəxri adı, eləcə də Haşimjon İsmayılov, Əli Heydər Nəsirli və Kamoliddin Urinbayevə "Dostluq" ordeni verilib. Özbəkistan Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə Gülyanaq Məmmədova Özbəkistanın "Xalq artisti" fəxri adı, Şahin Mustafayev, Ramiz Əskərov və Almas Binnətova isə "Dostlik" ordeni təltif ediliblər. Həmin il oktyabrın 16-22-də Özbəkistanın Daşkənd, Buxara, Nəvai və Səmərqənd şəhərlərində "Azərbaycan mədəniyyəti və ədəbiyyatı günləri" keçirilib.

2023-cü ildə Özbəkistanın Azərbaycandakı mədəniyyət günləri, eyni zamanda Azərbayca-

nın Daşkənddəki ədəbiyyat və musiqi axşamları, 2024-cü ildə Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə keçirilən Azərbaycan Mədəniyyəti günləri münasibətlərin nə qədər canlı və məhsuldar olduğunu sübut etdi. Sadalanmayan faktlar və sadalanmayan neçə-neçə məsələlər bir daha göstərir ki, Azərbaycan ilə Özbəkistan arasında bütün sahələrdə, o cümlədən mədəniyyət sahəsində tarixən mövcud olan əlaqələr möhkəm təməllər üzərində bundan sonra da inkişaf edəcək və zənginləşəcək.

Özbəkistan ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası zamanı da Azərbaycanı dəstəkləyib. Azərbaycan xalqı ən ağır işğal dövründə özbek xalqının qardaşlıq dəstəyini həmişə hiss edib. Bütün bunlar çağdaş münasibətlərimizin tarixində unudulmaz hadisəldir. Postsoviet məkanında olan ölkələr arasında Özbəkistan yeganə ölkədir ki, Azərbaycan torpaqlarının işgalinə görə Ermenistanla diplomatik əlaqə qurmayıb.

Azərbaycan-Özbəkistan əlaqəlerinin yüksək səviyyəyə çatmasında Prezident İlham Əliyevin və Prezident Şavkat Mirziyoyevin şəxsi münasibətləri də mühüm rol oynayır. Hər iki prezident dövlət səfərləri və rəsmi səfərlərdən əlavə, müxtəlif beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində də tez-tez görüşürər. Cənab Şavkat Mirziyoyevin prezident seçiləndən sonra ilk rəsmi səfərini Azərbaycana etməsi iki ölkə arasındaki münasibətlərin səmimiliyinin göstəricisi olmaqla əməkdaşlığın və strateji tərəfdəşligin inkişafi baxımından da olduqca önemlidir.

İşgaldən azad edilən Qarabağ torpaqlarında aparılan abadlıq və quruculuq işlərində qardaş Özbəkistanın böyük dəstəyini gördük. Füzuli şəhərində Özbəkistan hökuməti tərəfindən hədiyyə olaraq inşa edilən orta məktəb özbek xalqının dahi oğlu Mirzə Uluqbeyin adını daşıyır. Azərbaycana səfəri zamanı Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin həmin məktəbin açılış mərasimində iştirak etməsi bu qardaşlığın rəmzi idi. Məktəbin açılışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev demişdir ki, bu məktəb tekce təhsil ocağı deyil, Özbəkistanla bizim dost və qardaşlığımızın daha bir mərkəzi olacaq. Türk dünyasında integrasiya prosesləri kontekstində eyni soykökə malik Azərbaycan və Özbəkistan xalqları arasında münasibətlərin inkişafı həm də türk dünyasını inkişaf etdirən amillərdir. İki ölkə arasında günü-gündən inkişaf edən münasibətlər Türk dünyası çərçivəsində mədəni-ədəbi-elmə əlaqələrin inkişafına mühüm töhfələr verir.

Nurangiz ADILQIZI,
"Respublika".